

PHÂN TÍCH NGÀNH CÔNG NGHIỆP THỂ DỤC THỂ THAO GIẢI TRÍ VÀ THỂ THAO PHÁT TRIỂN KINH TẾ CỦA VIỆT NAM GIAI ĐOẠN 1986 - 2016

Trần Thủy

Trường Đại học Quảng Bình

Tóm tắt. Sau 30 năm đổi mới chuyển từ nền kinh tế bao cấp sang nền kinh tế thị trường, nước ta đã có những bước phát triển mạnh mẽ về kinh tế xã hội. Tuy nhiên, sự phát triển đó vẫn còn bộc lộ những hạn chế nhất định trong khâu tổ chức, qui hoạch và định hướng phát triển lâu dài. Kết quả nghiên cứu đã phân tích khái quát thực trạng phát triển của ngành công nghiệp thể thao dựa trên cơ sở phát triển một số mặt quan trọng của đất nước. Đồng thời đề xuất, hoàn thiện các giải pháp mang tính chất định hướng, nhằm thúc đẩy sự phát triển ngành công nghiệp thể thao của Việt Nam trong thời gian tới.

Từ khóa: Công nghiệp thể thao giải trí, kinh tế thể thao, thể dục thể thao giải trí.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nền kinh tế thị trường ngày càng phát triển, các lĩnh vực công nghiệp trong xã hội đều đạt được tốc độ cần thiết đáp ứng nhu cầu của con người. Đối với các doanh nghiệp, đây là cơ hội rất tốt để phát triển và quảng bá các sản phẩm. Những sản phẩm về thể dục thể thao cũng hưởng lợi từ sự phát triển này, nó thuộc về sản phẩm thứ ba trong tốc độ phát triển, mà cốt lõi của sản phẩm công nghiệp là thể dục thể thao giải trí. Sự phát triển kinh tế đã thúc đẩy sự phát triển của ngành công nghiệp thể thao, đòi hỏi ngành công nghiệp thể dục thể thao giải trí lên một tầm cao mới. Bên cạnh đó, thực tiễn của một số nước trong khu vực và Châu Á đã mang lại cho thể thao Việt Nam những lợi ích không nhỏ, tạo ra cơ hội và con đường để khai thông lĩnh vực thể dục thể thao giải trí, góp phần xây dựng và phát triển đời sống thể chất, tinh thần cho con người. Việc phân tích thực trạng ngành công nghiệp thể thao giải trí cụ thể để từ đó xây dựng các giải pháp thúc đẩy ngành công nghiệp thể thao Việt Nam hiện nay sẽ góp phần vào sự phát triển của ngành công nghiệp thể thao giải trí trong thời gian tới có giá trị thực tiễn.

2. NỘI DUNG

2.1. Vị trí nghề nghiệp của thể dục thể thao giải trí

2.1.1. Vị trí thể dục thể thao giải trí trong kinh tế thể thao

-Thể dục thể thao giải trí là loại hình hoạt động của thể dục thể thao có ý thức, có lợi cho sức khỏe thể chất và sức khỏe tinh thần của con người, được tiến hành trong thời gian tự do ngoài giờ làm việc, đây là loại hình hoạt động thể dục thể thao tự giác, vừa sức. Đó chính là sự khác biệt với các loại hình giải trí khác, bởi vì giải trí theo từ điển bách khoa Việt Nam, -giải trí là làm cho trí óc thành thơi bằng một hoạt động hứng

thú. Con người có thể giải trí thông qua thưởng thức văn hóa nghệ thuật, xổ số, du lịch sinh thái hoặc đặt cược, đặc biệt là qua hoạt động thể dục thể thao... [1]

Dựa vào sự phát triển của xã hội, các phương thức, tiêu chuẩn cuộc sống của người dân đều có những thay đổi đáng kể, thể thao giải trí đã trở thành một xu hướng mới cho người dân tiếp cận. Trong môi trường này lĩnh vực công nghiệp thể dục thể thao giải trí đạt được tốc độ phát triển nhanh, tạo thành một bộ phận quan trọng không thể tách rời trong kinh tế thể thao. Trong đó lĩnh vực thể thao giải trí, kinh tế thể thao và thi đấu biểu diễn cùng chung tạo thành chủ thể của sản phẩm công nghiệp thể thao giải trí.

Sản phẩm chính của nó bao gồm: (1) Các Trung tâm, đơn vị thể thao giải trí kinh doanh (các khu vui chơi giải trí gắn với các địa danh, các hoạt động thể thao giải trí tại các bãi biển, các hình thức du lịch hàng động...). (2) Các đơn vị sự nghiệp có quản lý các sân vận động (các trung tâm Thể dục thể thao, các câu lạc bộ thể thao...). (3) Triển khai các hoạt động thể thao có tính lợi nhuận ở các trường học (các trường học thuộc hệ thống giáo dục quốc dân). Tất cả các lợi ích thu được của hoạt động chủ yếu là phương thức triển khai hoạt động, chi phí cho người chỉ đạo kỹ thuật, công tác quản lý, các cuộc thi đấu và giao lưu biểu diễn...

2.1.2. Ảnh hưởng chủ đạo của thị trường kinh tế thể thao đối với ngành thể dục thể thao giải trí

Dựa vào sức mạnh kinh tế thị trường không ngừng tăng cường, đời sống vật chất, tinh thần và giải trí cũng như các chi phí khác của người dân có nhu cầu ngày càng nâng cao, đó chính là điều kiện và nền tảng cần thiết cho ngành công nghiệp thể dục thể thao giải trí phát triển.

Luật Thể dục thể thao được Quốc hội thông qua năm 2006 với những quy định cụ thể: *–Cơ quan quản lý Nhà nước về thể dục thể thao các cấp phối hợp với tổ chức xã hội nghề nghiệp về thể thao, vận động mọi người tham gia phát triển phong trào thể dục thể thao, phổ biến kiến thức, hướng dẫn luyện tập thể dục thể thao phù hợp với sở thích, lứa tuổi, giới tính, nghề nghiệp; bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho công tác viên thể dục thể thao cơ sở... ”[5]* đã tạo hành lang pháp lý, đảm bảo các chính sách hỗ trợ, thúc đẩy sự phát triển của ngành thể dục thể thao nói chung, công nghiệp thể thao giải trí nói riêng.

Thị trường thể thao giải trí ở nước ta đang có xu thế phát triển theo hướng đa dạng và toàn diện, ngành công nghiệp thể thao giải trí ngày càng có vị trí quan trọng trong đời sống xã hội.

2.2. Hiện trạng phát triển thị trường kinh tế thể thao

Mặc dù ngành công nghiệp thể thao ở nước ta có sự khởi đầu tương đối muộn do nhiều nguyên nhân khác nhau, nhưng với sự cải cách và mở cửa của cơ chế thị trường, các sản phẩm thể thao từng bước đã có môi trường để chiếm lĩnh. Hiện nay, phát triển thể thao giải trí bước đầu đã có quy mô nhất định ở các địa phương; ở các thành phố lớn đã mở ra được nhiều công trình thể thao giải trí phục vụ nhân dân. Các hạng mục thể thao giải trí đều có tính đa dạng đặc sắc riêng theo vùng miền. Tháng 4 năm 2016 Bộ

Văn hóa, Thể thao và Du lịch cho biết: -hiện nay kinh doanh hoạt động thể thao đang phát triển tương đối mạnh, tập trung chủ yếu tại các khu vực nội đô, nội thị do nhu cầu giải trí, rèn luyện sức khỏe của người dân ngày càng tăng. Theo thống kê tại 17 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương (chưa tính Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh) thì có 2.336 cơ sở kinh doanh hoạt động thể thao ở các môn thể thao cơ bản như: Bóng đá, thể dục thể hình, billard, thể dục thẩm mỹ, võ thuật, bơi lội, quần vợt, cầu lông, lặn biển, cano kéo dù... Riêng TP. Hồ Chí Minh có khoảng 2.000 cơ sở, trong đó có khoảng 500 doanh nghiệp thể thao [3].

Nước ta với số lượng dân số trên 90 triệu dân, hiện nay các dự án và công trình thể dục thể thao đang dần dần bổ sung, làm tăng nhu cầu tiêu dùng sản phẩm thể thao trong rèn luyện nâng cao sức khỏe. Phát triển được các công trình đó sẽ góp phần to lớn cho sự phát triển của thể thao thúc đẩy sự phát triển của kinh tế.

Các hình thức phát triển lĩnh vực thể thao giải trí đa dạng và phong phú, tất yếu dẫn đến quản lý kinh tế và mô hình thể thao giải trí cũng phải đa dạng hóa. Tuy nhiên vấn đề này sẽ xuất hiện một số mô hình, dịch vụ bất ổn, ví dụ:

- (1) Quản lý phê duyệt đấu thầu kinh doanh quá tùy tiện;
- (2) Triết lý quản lý quá cứng nhắc, thiếu độ mềm mại và tính nhân đạo;
- (3) Quá trình phát triển quá độc lập, đơn lẻ, giữa chúng không thực sự hình thành các dây chuyền công nghiệp.

Thực tế hiện nay ở nước ta chưa có quy định chính thức về điều kiện đầu tư kinh doanh hoạt động thể thao, mà đang trong giai đoạn dự thảo. Vì vậy, để đưa các hoạt động đó vào quy củ và phát triển lành mạnh cần phải có thời gian và tiềm lực đầu tư, tăng cường công tác quản lý, đồng thời có chiến lược xây dựng hệ thống giám sát phải đầy đủ, bền vững.

2.3. Định hướng giải pháp phát triển lĩnh vực thể thao giải trí

2.3.1. Tăng cường quản lý, chuẩn hóa hệ thống để thích ứng với quy luật thị trường

Trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, ngành kinh tế thể dục thể thao phải tăng cường công tác quản lý và chuẩn hóa các hệ thống quản lý khác nhau (đặc biệt là phải xây dựng được quy chế quản lý các dịch vụ kinh doanh thể dục thể thao giải trí).

Muốn có căn cứ chế định đặc điểm của ngành thể thao giải trí thì cần phải xây dựng các quy chế tổ chức hoạt động phù hợp với đặc điểm ngành nghề và luật pháp Việt Nam; tuân thủ nghiêm ngặt các quy tắc chung của thị trường, quy luật thị trường, quy luật giá trị hàng hóa, quy luật kinh tế thị trường của thể thao giải trí. Muốn vậy phải hoàn thiện được hệ thống kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa, làm cho thị trường thể thao giải trí được pháp chế hóa, quy phạm hóa, để từ đó thúc đẩy hướng phát triển kinh tế thể thao chuẩn xác, đúng hướng phù hợp với quy luật thị trường ở nước ta.

2.3.2. Xây dựng ý thức hệ “tập thể dục suốt đời ” thúc đẩy nhu cầu tiêu dùng hàng hóa thể thao

Ý thức hệ —tập thể dục suốt đời 1 đã được Bác Hồ viết trong lời kêu gọi toàn dân tập thể dục ngày 27 tháng 3 năm 1946, Người viết: —...*Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần có sức khỏe mới thành công. Mỗi một người dân yếu ớt, tức là cả nước yếu ớt; mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe. Vậy nên tập luyện thể dục, bồi bổ sức khỏe, là bổn phận của mỗi một người yêu nước. Việc đó không tốn kém, khó khăn gì. Gái trai, già trẻ ai cũng nên làm và ai cũng làm được. Mỗi ngày lúc ngủ dậy, tập một ít thể dục. Ngày nào cũng tập thì khí huyết lưu thông, tinh thần đầy đủ, như vậy là sức khỏe*”[2].

Ngày nay, nhờ sự phát triển kinh tế của đất nước, định mức kinh tế dần thay đổi, đời sống nhân dân được cải thiện, kèm theo đó bệnh béo phì ở trẻ em có xu hướng gia tăng, nguyên nhân cơ bản gồm: khẩu phần ăn vượt quá nhu cầu, ngủ ít, lười vận động, trẻ sơ sinh có cân nặng quá lớn khi mới chào đời và do di truyền [4]. Nhưng thực tế ý thức chủ động tham gia luyện tập thể dục thể thao không nhiều, chưa chủ động tích cực nhiệt tình tham gia thể thao giải trí, chưa thực sự xem thể thao giải trí là một hoạt động luyện tập để thư giãn cho bản thân.

Do đó, trong tư tưởng chiến lược nhất thiết phải xây dựng cho con người có thói quen tập luyện thể thao thường xuyên, mỗi ngày có một giờ tập luyện thể thao thì thói quen —tập thể dục suốt đời 1 sẽ được hình thành, làm cho mọi người hiểu được giá trị chân chính của thể dục thể thao, chú trọng đến sức khỏe thể chất và tinh thần, từ đó thúc đẩy sự phát triển của thị trường ngành công nghiệp thể dục thể thao giải trí.

2.3.3. Tăng cường thu hút nhân tài nâng cao trình độ chuyên môn

Thị trường ngành công nghiệp thể thao ở nước ta giai đoạn này mới là bước đầu của sự phát triển, tốc độ của dịch vụ phát triển nhanh, nội dung phong phú, thể dục giải trí là một trong những bộ phận quan trọng cấu thành ngành công nghiệp thể dục thể thao giải trí. Mục đích chủ yếu của mọi người đến với sân tập là tham gia giải trí và hoạt động dịch vụ, tính chất hoạt động của dịch vụ là để phục vụ sự phát triển của ngành công nghiệp thể thao. Thông qua thực tế vận động ngành thể dục thể thao xây dựng lên ý thức mạnh mẽ trong mỗi cá nhân trong hoạt động dịch vụ đó, từng bước nâng cao chất lượng dịch vụ nhằm cung cấp cho khách hàng sản phẩm tốt nhất để có được sự hài lòng của khách hàng.

Thị trường ngành công nghiệp thể thao nước ta khởi động tương đối muộn so với các nước đang phát triển khác, thực tế tương quan của quá trình vận động kể cả nội dung, hình thức và chất lượng phục vụ chưa phải là thực sự lý tưởng, thiếu trầm trọng tính quy phạm tương quan, cần cải thiện hơn nữa. Mặc dù, tập luyện thể dục thể thao giải trí có thể được gọi là *-tài năng*1, nhưng những chuyên gia tinh thông về công tác quản lý ngành trên phương diện thể thao giải trí vẫn còn thiếu hụt, thực tế trong quá trình vận động thể hiện rất rõ ràng: những người phục vụ và nhân viên kinh doanh ở lĩnh vực này trình độ chuyên môn vẫn còn thấp, chưa được trang bị chuyên môn sâu, đến mức không thể đáp ứng được nhu cầu của sự phát triển ngành công nghiệp thể thao giải trí.

Do đó căn cứ vào sự phát triển thị trường tập luyện thể dục thể thao giải trí, nhu cầu cụ thể của phong trào, tăng cường giới thiệu một vài môn thể thao không chỉ biết mà còn am hiểu sâu, hiểu được cách quản lý tài năng đó ở nhiều phương diện (tức là phải quần chúng hóa đến với mọi người). Đồng thời đối với nhân viên thị trường phải bồi dưỡng nhận thức và phương pháp quản lý kinh tế chuyên nghiệp, nâng cao chất lượng toàn diện của các nhân viên hiện tại, để ngành công nghiệp thể thao giải trí phát triển bền vững trong thế kỷ 21, là thế kỷ của cuộc cạnh tranh tài năng thu hút và phát triển nhân tài thể thao và tài năng quản lý cho thị trường thể thao giải trí cùng nhau phát triển đạt được sự bền vững nhất định.

2.3.4 Định hướng thị trường để nâng cao năng lực cạnh tranh

Trong quá trình vận động và phát triển, thị trường thể thao giải trí phải tuân theo quy luật định hướng phát triển của nền kinh tế, tức là dựa vào sự điều tiết của thị trường để thu hút nguồn vốn, nhằm nâng cao cường độ cạnh tranh của ngành công nghiệp thể thao giải trí với các ngành công nghiệp khác.

Ở nước ta số lượng dân số tương đối đông, sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế, đời sống nhân dân không ngừng nâng cao, nhu cầu tập luyện nâng cao sức khỏe càng ngày càng được chú trọng, do đó ngành công nghiệp thể thao giải trí có tiềm lực rất lớn để phát triển.

Tính cạnh tranh của thị trường là quy luật tất yếu của sự phát triển. Trong môi trường hội nhập quốc tế, ngành thể thao giải trí nước ta phải đảm bảo tính cạnh tranh đủ mạnh mới có thể đảm bảo sinh tồn trong nền kinh tế thị trường, do đó điều quan trọng và cấp thiết là phải nhìn được thực lực tổng hợp của ngành thể thao giải trí nước nhà. Muốn vậy, vấn đề cơ bản và cốt lõi là ngành thể thao giải trí cần tạo được chất lượng bên trong, hình ảnh bên ngoài của sản phẩm, để theo kịp với yêu cầu sự phát triển của kinh tế thị trường. Thực hiện được các giải pháp trên đây thì trong một thời gian nhất định nào đó điều tất yếu thể thao giải trí Việt Nam sẽ có chỗ đứng trên thị trường quốc tế và đạt được lợi ích kinh tế tốt hơn.

3. KẾT LUẬN

1. Từ thực tiễn phân tích ngành công nghiệp thể thao giải trí và thể thao phát triển kinh tế, có thể nói rằng đây là cơ hội lớn cho các doanh nghiệp, cá nhân đầu tư vào lĩnh vực này. Trên cơ sở định hướng chiến lược phát triển xác định rõ vị trí nghề nghiệp của thể thao giải trí trong đời sống xã hội, việc đẩy mạnh sự phát triển của thị trường kinh tế thể thao và nhân rộng các mô hình dịch vụ giải trí có chất lượng thu hút số lượng người dân ngày càng tham gia đông hơn.

2. Tăng cường công tác quản lý hoạt động dịch vụ phù hợp với quy luật thị trường, dần dần quy phạm hóa các nội dung và hình thức hoạt động để thúc đẩy hướng phát triển kinh tế thể thao đúng hướng, đồng thời bồi dưỡng cho người dân có nhận thức—tập thể dục suốt đời thúc đẩy nhu cầu tiêu dùng các sản phẩm thể thao.

3. Tăng cường công tác đào tạo nhân lực, thu hút nhân tài vào trong công tác quản lý, điều hành hoạt động dịch vụ có chất lượng, định hướng tốt năng lực cạnh tranh của

thể thao giải trí với các sản phẩm khác, đảm bảo sự phát triển sinh tồn của nền kinh tế thị trường, ngành công nghiệp thể thao giải trí sẽ góp phần to lớn vào chiến lược phát triển kinh tế nước nhà.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Dương Nghiệp Chí (2008), *Thế dục thể thao giải trí*, Nxb TDTT Hà Nội.
- [2] Trương Quốc Uyên (2003), *Chủ tịch Hồ Chí Minh với thế dục thể thao*, Nxb TDTT Hà Nội.
- [3] <http://baocongthuong.com.vn/de-xuat-dieu-kien-kinh-doanh-hoat-dong-the-thao.html>
- [4] <http://diendan.songkhoe.vn/chi-tiet-canh-bao-beo-phi-o-tre-em-ngay-cang-gia-tang- s2539-727-483239.html>
- [5] <http://www.vkhtdt.vn/chien-luoc-the-thao/ArtMID/443/ArticleID/3867/Phat-trien-TDTT-quan-chung-theo-loi-day-cua-Chu-tich-Ho-Chi-Minh-va-tinh-than-nghi-quyet-Dai-hoi-lan-thu-XI-cua-Dang>

ANALYZING INDUSTRY OF RECREATIONAL SPORT AND ECONOMIC DEVELOPMENT SPORT IN VIETNAM IN THE PERIOD FROM 1986 TO 2016

Abstract. *After 30 years of innovation moving from subsidized economy to the market economy since 1986, Vietnam witnessed a strong growth in all aspects of economy and society. Yet, there were still remaining certain limitations in organization, planning, and a long-term development orientation. The study analyzed generally the development situation of sports industry basing on development of some important aspects of the country. Also, oriented solutions to promoting the development of sports industry of Vietnam in the coming time are suggested.*

Key words: *Industry recreational sport, sport economy, recreational sport*